

Nr 114

Av herr **Johansson** i Stockholm **m. fl.**, om *skärpta åtgärder mot skattefusk.*

Sedan länge är det allmänt bekant att skattefusk i väldig omfattning förekommer i vårt land. Bolagen, storföretagarna och de förmögna har stora möjligheter att undandra sig beskattning, vilket leder till att löntagarnas direkta och indirekta skattebördas ökas i motsvarande omfattning. Skattelagstiftningssakkunniga skriver bland annat i sitt betänkande av år 1954:

Gjorda undersökningar visa, att mycket betydande belopp årligen undgå beskattning till följd av att oriktiga deklARATIONER förekomma i stor omfattning... I fråga om utformningen av kontrollmöjligheterna må främst framhållas angelägenheten av att olika kategorier skattskyldiga i möjligaste mån likställas. För närvarande råder en ytterst betänklilig olikhet i detta avseende i så måtto, att vissa grupper, framför allt huvuddelen av arbetare och löntagare i allmän och enskild tjänst, äro underkastade praktiskt taget fullständig kontroll, under det att kontrollen beträffande andra grupper är mycket ofullständig.

I årets debatt om tre skattealternativ för att täcka underskottet i driftbudgeten har finansministern själv och flera språkrör för regeringen förordat allmän omsättningsskatt med den motiveringen att ett omfattande skattefusk bedrivits när det gäller den direkta beskattningen. I stället för att bekämpa denna orättvisa skulle man alltså skärpa den och vältra över ännu mera av skattebördan på löntagarna genom en beskattning som är så konstruerad att den hårdast drabbar de sämst ställda löntagargrupperna, framför allt barnfamiljerna och folkpensionärerna. I stället för att införa nya konsumtionsskatter bör man enligt vår mening driva in de skatter, som redan beslutats, från dem som har bäst råd att betala, genom effektiva åtgärder mot skattefusk.

Skattelagstiftningssakkunniga antar att åtminstone 1 à 2 miljarder årligen undandrages beskattning, men finansminister Wigforss anförde tidigare en flerdubbelt större summa. För några år sedan företogs en beräkning om skattefusket omfattning på grundval av detaljhandels uppgifter beträffande den dåvarande omsättningsskatten. På denna grundval beräknades de obeskattade inkomsterna till 3—4 miljarder. Detta kan självklart endast vara en del av den verkliga siffran, eftersom säkerligen bara en del av vinsterna på skattefusket användes till inköp i den om-

sättningsskattebelagda detaljhandeln. I socialdemokratiska partiets tidskrift »Aktuellt» nr 16—17 1958 skriver man med utgångspunkt från nämnda undersökningar av minuthandelssiffrorna:

Tar man hänsyn till att inkomsterna sedan kraftigt stigit och att den ökade skatteprogressiviteten torde ha stimulerat skatteflykten är det inte för mycket att räkna med 5—6 miljarder i undanhållna inkomster.

De nuvarande skattebestämmelserna och den bristfälliga, otillräckliga kontrollen bjuder massor av kryphål och möjligheter för bolagen, företagen och vissa yrkesutövare att undandra sig skatt. De stora koncernerna och bolagen kan använda ett system av dotterföretag och sidoföretag som kinesiska askar, genom vilka de kan begränsa beskattningen. De använder sig av skicklig juridisk expertis som känner alla kryphål i bestämmelserna och hittar på nya möjligheter till avdrag. Ehuru inte i samma omfattning har nästan alla företagargrupper sådana möjligheter.

Den utredning som industriens utredningsinstitut nyss publicerat om bilismens utbredning i Sverige bjuder mycket av intresse i detta sammanhang. Företagarna har bil tre gånger så ofta som löntagarna, och en femtedel av bilägarna redovisar högst 7 000 kronor i familjeinkomst. Utredningen visar vidare att de i allmänhet bor bättre och oftare håller sig med sommarstuga och varaktiga konsumtionsvaror än de som inte har bil. Gåtans lösning torde inte ligga i utredarnas förmodan att de är mera sparsamma, utan däri att de har större möjligheter till skattefusk. Det har anförts exempel på företagare som har fin villa, kostsam bil och dyrbar livsföring och reser till Rivieran varje vår men bara deklarerar 4 000 kronor i årsinkomst. Då finns det anledning att kontrollera inkomstuppgifterna på deklarationsblanketterna.

Metoderna för skattefusket är också rätt kända. Om storföretagarna har vi redan talat. De förmögna bedriver sedan länge skatteflykt genom pensionsförsäkringar. När en del av dessa möjligheter täpptes till hittade man på nya raffinerade metoder, och en ny utredning har i dagarna kommit med förslag hur dessa kan bekämpas. Vid bolagens och företagens deklarationer skrives inköp och omkostnader för privatbilar som utgifter för firmabilar, hushållsutgifter, barnens studiekostnader och dyrbara utlandsresor på omkostnadskontot och de fina luncherna och middagarna avskrivs som representation. Tendenserna att glömma en stor del av inkomsterna är allmänt förekommande och lika vanligt är det med försvunna verifikationer. Redan i skattelagstiftningssakkunnigas betänkande finns en mängd exempel. Där finns importören som drog av 29 000 kronor för sin utlandsresa med en väninna och 22 000 kronor för sonens bröllopsresa. En fabriksägare som bränt bokföringsböckerna fick genom undersökning av hans affärsförbindelser efterbeskattning på 370 000 kronor. En fabriksförvaltare glömde en fordran på 200 000 kronor. En ingenjör hade glömt så mycket att inkomstberäkningen höjdes från 9 000 till 159 000

kronor. Ett bolag bekostade reparationsarbeten av aktieägarnas privata bostäder för över 70 000 kronor.

I en stad undersöktes läkarnas och sjukgymnasternas taxeringar. Man upptäckte 483 000 kronor i undanhållna inkomster, och 100 000 kronor utdömdes i böter. Denna kontroll höjde deklaramoralen påföljande år med respektive 69,4 och 93,5 procent.

Skattelagstiftningssakkunniga inhämtade länsstyrelsernas uppgifter om ett års bokföringsgranskningar. Av 7 399 granskade skattskyldiga befanns inte mindre än 6 324 ha deklarerat för litet. Deklarationerna höjdes med 52,5 miljoner kronor. Undersökningarna omfattade dock bara 2,5 procent av de skattskyldiga, som borde ha undergått en liknande granskning. Om man förutsätter samma procent felaktiga deklamationer bland de 97,5 som icke undersöktes skulle siffran bli 2 100 miljoner. Detta skulle redan ge cirka 700 miljoner i skatt till stat och kommun.

Den socialdemokratiska tidskriften »Aktuellt» som räknat med inkomststegringen och penningvärdets fall efter denna undersökning säger, efter att ha beräknat de undanhållna inkomsterna till 5—6 miljarder:

Räknar man med en genomsnittlig marginalsatt på 30 procent skulle den årliga skatteförlusten för stat och kommun stiga till över 1½ miljard.

Här bör alltså finansministern kunna finna den summa som behövs för att täcka underskottet i driftbudgeten utan att tillgripa omsättnings-skatt. Om åtgärder mot skattefusket vidtagits i tid skulle problemet aldrig ha uppstått.

År efter år har man sett denna trafik utan att vidtaga effektiva åtgärder. En utbyggnad av taxeringsorganisationen pågår visserligen. I årets budget föreslås 50 nya taxeringsintendenter, som skall ägna sig åt taxeringskontrollen i första instans, och fullt utbyggd skall organisationen omfatta minst 275 taxeringsintendenter. Utbyggnaden sker dock i alltför långsamt tempo. Framför allt behöver taxeringsmyndigheterna få tillgång till högt kvalificerad bokföringsteknisk expertis, som kan granska storföretagens manipulationer med dotterföretag och fonder, deras inkomst- och utgiftsuppgifter, avskrivningar och avdrag.

En snabb översyn av bestämmelserna är nödvändig för att täppa till kryphålen och möjligheterna till obefogade avdrag. Straffbestämmelserna måste skärpas, inte minst när det gäller undanhållande och förstörande av verifikationer som är nödvändiga för kontrollen.

Effektiva åtgärder mot skattefusk kan ge staten och kommunerna stora inkomster utan att medföra några utgifter. Kostnaderna för de nya tjänsterna och för den vidgade kontrollen bör nämligen enligt de sakkunigas förslag 1954 läggas på de försumliga skattebetalarna genom en viss tilläggsprocent på de summor som de underlåtit att inbetala. Därigenom får, skriver de sakkunniga, »de illojala deklaranterna själva betala kost-

naderna för den på grund av deras förfarande nödvändiga taxeringskontrollen».

Med hänvisning till ovanstående motivering föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att regeringen ombesörjer en snabb och grundlig översyn i syfte att åstadkomma en skärpning av gällande skatte- och avdragsbestämmelser för bolag och enskilda företagare jämte effektiva kontrollåtgärder mot skattefusk, kompletterade med skärpta straffbestämmelser även för undanhållande och förstörande av uppgifter, som är nödvändiga för taxeringskontrollen, och skyndsamt förelägger riksdagen denna utredning jämte förslag, samt

att den pågående utbyggnaden av taxeringsorganisationerna i sin helhet slutföres till nyåret 1960 och kompletteras genom att till taxeringsmyndigheternas förfogande ställes en stab av bokföringstekniska experter med speciell uppgift att granska storbolagens och storföretagens uppgifter om inkomster och utgifter, avsättningar och avdrag, för jämförelse med de avgivna deklARATIONERNA.

Stockholm i januari 1959

Gustav Johansson

Knut Senander

Hilding Hagberg

Helmer Holmberg

Henning Nilsson
